

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.006.04.2022

Pani
Katarzyna Kucharek - Prezes Zarządu
Fundacja Grupy PKP
ul. Szczęśliwicka 62, 02-353 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/012 Wybrane wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa i fundacji tworzonych przez te spółki oraz gospodarka finansowa i realizacja celów statutowych fundacji tworzonych przez te spółki.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Grupy PKP ¹ , ul. Szczęśliwicka 62; 02-353 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Katarzyna Kucharek, Prezes Zarządu Fundacji ² , od dnia 16 marca 2017 r. ³ W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła również Natalia Bogdanowicz, Prezes Zarządu, od 12 kwietnia 2016 r. do 8 marca 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Powoływanie członków organów Fundacji oraz wykonywanie obowiązków statutowych przez Zarząd i Radę Fundacji. 2. Finansowanie oraz realizacja celów statutowych Fundacji. 3. Prowadzenie gospodarki finansowej Fundacji.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 r. – 31 grudnia 2021 r. z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one istotny wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	1. Rafał Sowa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/58/2022 z 30 marca 2022 r. i LWA/94/2022 z 30 maja 2022 r. 2. Bartosz Pomykała, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/57/2022 z 30 marca 2022 r. i LWA/96/2022 z 30 maja 2022 r. (akta kontroli, str. 1-20, 84-85, 212)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą, Fundacja realizowała projekty, których cele i przedmiot były zgodne z jej celami statutowymi.

Zarząd Fundacji, zgodnie z postanowieniami statutu opracowywał roczne plany działań i budżet działań Fundacji⁶, które zatwierdzała Rada Fundacji⁷.

Plany na lata 2017 i 2021 nie wskazywały szczegółowych kosztów poszczególnych projektów, tylko łączne koszty dla obszarów prowadzonej działalności. W pozostałych latach objętych kontrolą w planach określano koszty poszczególnych projektów. W badanych planach nie wskazywano jednak konkretnych działań do zrealizowania w ramach planowanych wydatków na wszystkie projekty oraz nie zawierano wskaźników i mierników umożliwiających weryfikację realizacji planu.

Poza jednym przypadkiem, w roku 2018, plany nie były zmieniane w ciągu roku, mimo że koszty działań oraz koszty administracyjne przekraczały zaplanowane poziomy wydatków.

Fundacja, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁸ zamieszczała zatwierdzone sprawozdanie finansowe i sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności na stronie

¹ Dalej: Fundacja.

² Dalej: Prezes Fundacji.

³ Do dnia 8 marca 2017 r. Członek Zarządu Fundacji.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: plany lub plany działalności.

⁷ Dalej: Rada.

⁸ Dz.U. z 2022 r. poz.1327 ze zm.

podmiotowej Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w Biuletynie Informacji Publicznej.

Wdrażanie i realizacja poszczególnych projektów⁹ odbywały się bez formalnej decyzji Zarządu Fundacji. Z wyjątkiem jednego z pięciu badanych projektów rozpoczęcie realizacji projektu nie było poprzedzone opracowaniem biznesplanu lub innego dokumentu określającego w sposób kompleksowy cele projektu, sposoby realizacji, harmonogram, budżet projektu, zakładane efekty (rezultaty), sposoby monitoringu i oceny rezultatów, osoby odpowiedzialne za realizację. Głównym źródłem informacji dotyczących planowania i zrealizowania projektów były takie dokumenty jak plany działań oraz sprawozdania z działalności Fundacji w danym roku. Jednak zakres danych zawartych w tych dokumentach był niewystarczający na dokonanie oceny stopnia realizacji projektu. Tylko w jednym z badanych projektów dokonano dodatkowego opisu projektu (na potrzeby wniosku Zarządu Fundacji o wyrażenie przez Radę Fundacji zgody na zaciągnięcie zobowiązania), mimo to zakres danych również nie pozwolił na dokonanie oceny stopnia realizacji tego projektu.

Z badanej próby udzielonych przez Fundację darowizn wynika, że Fundacja zabezpieczała w umowach realizację celu darowizny a podmiot, który uzyskał wsparcie finansowe wywiązał się z warunków umowy dotyczących wykorzystania otrzymanych środków finansowych zgodnie z ich przeznaczeniem oraz przedstawienia wymaganej dokumentacji rozliczeniowej w tym zakresie. Fundacja prawidłowo wywiązywała się z obowiązków dotyczących publikowania sprawozdań z działalności.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizacja celów statutowych fundacji, działalność organów fundacji oraz gospodarka finansowa fundacji

1. Organizacja działalności Fundacji

Opis stanu faktycznego

Fundacja Grupy PKP została ustanowiona przez Polskie Koleje Państwowe S.A.¹¹ w dniu 7 listopada 2013 r.¹² Zasady jej funkcjonowania zostały określone w Statucie Fundacji¹³, Regulaminie Rady Fundacji¹⁴ oraz Regulaminie Zarządu Fundacji¹⁵.

Nadzór nad działalnością Fundacji sprawuje minister właściwy do spraw transportu. Organami Fundacji są: Rada Fundacji jako organ nadzorujący i opiniujący działalność Fundacji oraz Zarząd Fundacji jako organ zarządzający. W skład Rady Fundacji wchodziło od pięciu do 12 członków, w tym Przewodniczący. Członkowie Rady Fundacji, w tym Przewodniczący, powoływani są przez Fundatora na okres czterech lat. Rada Fundacji obraduje na posiedzeniach zgodnie z uchwalonym przez siebie Regulaminem, który określa organizację pracy Rady. Członkowie Rady nie pobierają wynagrodzenia za udział w jej pracach. Zarząd Fundacji liczył od jednego do trzech członków i powoływany jest przez Fundatora i zatwierdzany przez Radę Fundacji na okres 3-letniej kadencji. Zasady i wysokość wynagrodzenia członków Zarządu określa Rada Fundacji.

⁹ W przypadku badanej próby sześciu projektów.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Dalej: PKP S.A. lub Fundator.

¹² Aktem notarialnym Repertorium A 9639/2013.

¹³ Przyjętym przez Fundatora aktem notarialnym w dniu 13 lutego 2014 r. Repertorium A 1929/2014, zmienionym przez Radę Fundacji 19 listopada 2018 r. oraz 10 sierpnia 2020 r.

¹⁴ Zatwierdzonym przez Radę Fundacji uchwałą nr 3 z 2014 r. (uchwała przyjęta w trybie obiegowym) i zmienioną uchwałami nr 79 z dnia 3 lipca 2019 r. oraz nr 118 z dnia 21 marca 2022 r.

¹⁵ Zatwierdzonym przez Radę Fundacji uchwałą nr 3 z 2014 r.

(akta kontroli, Tom I, str. 25-83)

W okresie objętym kontrolą NIK w skład Rady Fundacji wchodziło od pięciu do ośmiu osób, w tym jej Przewodniczący, a w skład Zarządu Fundacji do 9 marca 2017 r. wchodziły dwie osoby, a od tej daty Zarząd był jednoosobowy.

(akta kontroli, Tom I, str. 13-14, 212, 235, 276, 314, 332)

2. Realizacja projektów

2.1. Zakres przedmiotowy działalności Fundacji określał statut Fundacji oraz plany działalności na kolejne lata, przygotowywane przez Zarząd Fundacji¹⁶ i zatwierdzane przez Radę¹⁷. Analiza rocznych planów działalności Fundacji na lata 2017 – 2021 wykazała, że zarówno obszary działania Fundacji¹⁸ jak i poszczególne projekty realizowane w ramach tych obszarów były zbieżne z celami działalności Fundacji określonymi w Statucie.

(akta kontroli, Tom I, str. 29-67, 154-207)

Kierunki działania Fundacji, jak wyjaśniła Prezes Fundacji, opracowywane były na podstawie Strategii Unii Europejskiej „Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Działania były realizowane w oparciu o bieżące zapotrzebowanie społeczne, wpisujące się w cele statutowe. O kierunkach działalności decydował Zarząd Fundacji, posiadający wiedzę ekspercką i szczegółową w tym zakresie.

(akta kontroli, Tom II, str. 375)

Opracowywane przez Zarząd Fundacji plany działalności, zatwierdzane przez Radę Fundacji, zawierały ogólny opis planowanych działań, bez danych umożliwiających ocenę ich realizacji. W dwóch z pięciu przyjętych planów nie wskazano planowanych kosztów poszczególnych zadań (plany na lata 2017 i 2021). Określono w nich tylko planowane koszty dla całych obszarów działalności Fundacji. W pozostałych trzech planach (tj. na lata 2018-2020) określone zostały koszty poszczególnych projektów. W badanych planach nie wskazane zostały jednak konkretne przedsięwzięcia, które miały być zrealizowane. Jedynie w przypadku niektórych zadań, jak udział w konferencjach, seminariach, druk książek czy organizacja uroczystości rocznicowych¹⁹, z planów można było uzyskać informacje, jakie były planowane efekty projektów, pozostałe zaś nie były zwymiarowane, np.: w ramach projektu „Widzialni pełnosprawni”²⁰ planowano kampanię informacyjną, szkolenia pracodawców, wolontariuszy, osób niepełnosprawnych, jednak nie wskazano liczby takich planowanych działań, liczby osób które zamierzano objąć szkoleniem; w ramach projektu „Woda dla spragnionych czworonogów”²¹ planowano ustawianie poidel dla zwierząt na dworcach nie określając jednak w ilu lokalizacjach i w jakiej liczbie; w projekcie „Kolej na Ciebie - uratuj życie” nie podano liczby planowanych akcji krwiodawstwa i ich lokalizacji; w projekcie „Pociąg do kultury” w 2019 r. nie wskazywano miejsc planowanej promocji młodych artystów (w ramach przedstawienia innej roli dworców kolejowych).

(akta kontroli, Tom I, str.158-207)

¹⁶ Uchwały Zarządu Fundacji nr: 5/2017 z 28 lutego 2017 r.; 7/III/2018 z 23 lutego 2018 r.; 6/II/2019 z 26 lutego 2019 r.; 4/III/2020 z 3 marca 2020 r.; 15/III/2021 z 23 marca 2021 r.

¹⁷ Uchwały Rady Fundacji Grupy PKP nr: 47/2017 (przyjęta zgodnie ze Statutem Fundacji w trybie głosowania na odległość); 55/2018 z 6 marca 2018 r.; 75 z 7 marca 2019 r.; 91 z 21 maja 2020 r.; 106 z 29 marca 2021 r.

¹⁸ Tj. bezpieczna kolej; edukacja kolejowa; pomoc w realizacji innowacyjnych projektów na kolei; zmiana postaw wobec środowiska naturalnego; pielęgnowania tradycji kolejowej oraz wolontariat.

¹⁹ Np. coroczny udział w konferencjach dotyczących bezpieczeństwa na kolei (grupie roboczej ILCAD), planowany druk przewodnika „Przewodnik kolej na Polskę”.

²⁰ Realizowany w latach 2017 – 2019.

²¹ Realizowany w latach 2017 – 2020.

Wg przedstawionych przez Fundację Sprawozdań z działalności²² planowane poziomy wydatków zostały przekroczone, zarówno w kosztach ogółem jak i w kosztach poszczególnych obszarów, tj.:

- w 2017 r. wydatki ogółem²³ wzrosły o 3% (z 2 610,0 tys. zł do 2 689,2 tys. zł), z tego w czterech obszarach działalności plan nie został wykonany (w obszarach: „Bezpieczna kolej” - z planowanych 700,0 tys. zł wydano 436,5 tys. zł, „Edukacja kolejowa” - z planowanych 550,0 tys. zł wydano 96,3 tys. zł, „Zmiana postaw wobec środowiska naturalnego” z planowanych 120,0 tys. zł wydano 48,5 tys. zł, „Pomoc w realizacji innowacyjnych projektów na kolei” - z planowanych 150,0 tys. zł nic nie wydano), a w trzech obszarach działalności przekroczone zaplanowane koszty, tj.: w obszarze „Pielęgnowania tradycji kolejowej” wydano 678,0 tys. zł, (o 105,5% więcej od planowanych kosztów w wysokości 330,0 tys. zł), koszty „Wolontariatu” wzrosły z planowanych 200,0 tys. zł do 207,8 tys. zł (o 3,9%), a koszty darowizn wzrosły z planowanych 250,0 tys. zł do 935,5 tys. zł (o 274%). Planowane koszty administracyjne (280,0 tys. zł) przekroczyły plan o 2,3% (286,6 tys. zł).

Łączne przychody fundacji w 2017 r. 2 027,3 tys. zł²⁴ nie były wystarczające do pokrycia zrealizowanych wydatków/kosztów. Nadwyżka kosztów nad przychodami pokryta została z wyniku finansowego lat ubiegłych, zgodnie z Uchwałą Rady Fundacji²⁵;

- w 2018 r. wydatki ogółem²⁶ wzrosły o 134,4% (z 2 200,0 tys. zł do 5 156,7 tys. zł), przy czym w trzech obszarach działalności plan nie został wykonany (w obszarach: „Bezpieczna kolej” - z planowanych 540,0 tys. zł wydano 448,6 tys. zł, „Edukacja kolejowa” - z planowanych 300,0 tys. zł wydano 164,3 tys. zł, „Wolontariat” - z planowanych 20,0 tys. zł wydano 4,8 tys. zł), a w trzech obszarach działalności przekroczone zaplanowane koszty, tj.: w obszarze „Pielęgnowania tradycji kolejowej” wydatkowano 2 415,5 tys. zł, (o 1138,7% więcej od planowanych kosztów 195,0 tys. zł²⁷), w obszarze „Zmiana postaw wobec środowiska naturalnego” wydano 37,3 tys. zł (o 12,9% więcej od planowanych kosztów 33,0 tys. zł), a koszty darowizn wzrosły z planowanych 460,5 tys. zł do 1 598,6 tys. zł (o 247,1%). Koszty administracyjne wzrosły z planowanych 340,0 tys. zł do 414,9 tys. zł (o 22,0%).

Łączne przychody Fundacji w 2018 r. 8 776,7 tys. zł przekroczyły planowane wydatki/koszty. Nadwyżka zgodnie z Uchwałą Rady Fundacji²⁸ została przeznaczona na realizację celów statutowych Fundacji;

- w 2019 r. wydatki ogółem²⁹ wzrosły o 402,0% (z 2 300,0 tys. zł do 11 546,5 tys. zł), z tego w pięciu obszarach działalności plan nie został wykonany (w obszarach: „Bezpieczna kolej” - z planowanych 352,0 tys. zł wydano 22,6 tys. zł, „Edukacja

²² Sprawozdania merytoryczne z działalności do PKP S.A. sporządzane przez Zarząd Fundacji zawierające opis merytorycznych działań Fundacji oraz strukturę przychodów, kosztów i wydatków w danym roku. Oprócz tych sprawozdań Fundacja publikowała na stronie internetowej Narodowego Instytutu Wolności sprawozdania finansowe i merytoryczne z działalności za lata objęte kontrolą.

²³ Wg. wykazanej w planie działań tabeli „plan działań i budżet na 2017” i w sprawozdaniu z działalności tabeli „struktura wydatków w 2017 r.” Wskazane wydatki ogółem w roku 2017 i kolejnych zawierają wydatki na działalność statutową (w tym: w poszczególnych obszarach działalności, wolontariatu, darowizn, wsparcia projektów) oraz koszty administracyjne.

²⁴ Na osiągnięte przychody w roku 2017 i kolejnych latach składały się m.in. zaplanowane dotacje od PKP S.A. oraz dotacje od innych podmiotów (m.in. z Grupy PKP S.A.).

²⁵ Uchwałą nr 51 z 6 marca 2018 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Fundacji Grupy PKP za 2017 r. Fundacja zgodnie z planem na 2017 r. posiadała na początku roku środki na rachunku bankowym w wysokości 1 921,4 tys. zł.

²⁶ Wg. wykazanej w planie działań tabeli „plan działań własnych i budżet w 2018” i w sprawozdaniu z działalności tabeli „struktura wydatków w 2018 r.”.

²⁷ Wpływ na taką różnicę miało wykazanie w wykonaniu dla tego obszaru darowizny dla Stacji Muzeum w wysokości 2 270,5 tys. zł. Koszty pozostałych projektów (145,0 tys. zł) nie przekraczały planowanych kosztów z tego obszaru.

²⁸ Uchwałą nr 70 z 7 marca 2019 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Fundacji Grupy PKP za 2018 r. Fundacja zgodnie z planem na 2017 r. posiadała na początku roku środki na rachunku bankowym w wysokości 1 309,4 tys. zł.

²⁹ Wg. wykazanej w planie działań tabeli „plan działań własnych i budżet w 2019” i w sprawozdaniu z działalności tabeli „struktura wydatków w 2019 r.”

kolejowa” - z planowanych 637,0 tys. zł wydano 521,2 tys. zł, „Pielęgnowanie tradycji kolejowej” - z planowanych 57,0 tys. zł wydano 39,5 tys. zł, „Zmiana postaw wobec środowiska naturalnego” - z planowanych 50,0 tys. zł wydano 7,9 tys. zł, „Wolontariat” z planowanych 25,0 tys. zł wydano 8,6 tys. zł), a w trzech obszarach działalności przekroczone zaplanowane koszty, tj.: w obszarze „Darowizny celowe” wydano 9 754,3 tys. zł (o 1743,9% więcej w stosunku do planowanych kosztów 529,6 tys. zł³⁰), w obszarze „Pomoc w obszarze innowacyjnych projektów na kolei” wydano 401,4 tys. zł (kosztów tym obszarze nie zaplanowano w ogóle), w obszarze „Wsparcie projektów” wydano 223,1 tys. zł (o 11,8% więcej od planowanych kosztów 199,6 tys. zł). Koszty administracyjne wzrosły z planowanych 449,9 tys. zł do 565,1 tys. zł (o 25,6%).

Łączne przychody fundacji w 2019 r. 7 784,1 tys. zł nie były wystarczające do pokrycia zrealizowanych wydatków/kosztów. Nadwyżka kosztów nad przychodami pokryta została z wyniku finansowego lat ubiegłych, zgodnie z Uchwałą Rady Fundacji³¹;

- w 2020 r. wydatki ogółem³² wzrosły o 243,8% (z 2 208,0 tys. zł do 7 590,1 tys. zł), z tego w czterech obszarach działalności plan nie został wykonany („Innowacje” - z planowanych 5,0 tys. zł nic nie wydano, „Zmiana postaw wobec środowiska naturalnego” - z planowanych 5,0 tys. zł nic nie wydano, „Projekty na dworcach” - z planowanych 10,0 tys. zł wydano 6,3 tys. zł, „Wsparcie projektów” - z planowanych 237,0 tys. zł wydano 207,2 tys. zł), a w pięciu obszarach działalności przekroczone zaplanowane koszty, tj.: w obszarze „Bezpieczna kolej” wydano 22,9 tys. zł (o 103,8% więcej od planowanych kosztów w wysokości 11,2 tys. zł), w obszarze „ Edukacja” wydano 58,8 tys. zł (o 56,8% więcej od planowanych kosztów w wysokości 37,5 tys. zł), w obszarze „Pielęgnowania tradycji kolejowej” wydano 36,3 tys. zł, (o 33,2% więcej od planowanych kosztów 27,3 tys. zł), w obszarze „Wolontariat” wydano 100,3 tys. zł (o 82,4% więcej od planowanych kosztów 55,0 tys. zł), na „Darowizny celowe” wydano 1 288,1 tys. zł (o 28,1% więcej w stosunku do planowanych kosztów 1 000,0 tys. zł). Ponadto poniesiono nieplanowane koszty związane z epidemią Covid-19 w wysokości 5 102,8 tys. zł. Koszty administracyjne 765,1 tys. zł nie przekroczyły planu (800,0 tys. zł).

Łączne przychody fundacji w 2020 r. 7 622,1 tys. zł były wystarczające do pokrycia zrealizowanych wydatków/kosztów. Nadwyżka zgodnie z Uchwałą Rady Fundacji³³ została przeznaczona na realizację celów statutowych Fundacji;

- w 2021 r. wydatki ogółem³⁴ (2 779,8 tys. zł) nie przekroczyły planu (3 236,3 tys. zł), z tego w czterech obszarach działalności nie przekroczone zaplanowanych kosztów (w obszarach: „Bezpieczna kolej” - z planowanych 10,0 tys. zł wydano 1,2 tys. zł, „Edukacja kolejowa” - z planowanych 30,5 tys. zł wydano 24,6 tys. zł, „Pielęgnowanie tradycji kolejowej” - z planowanych 110,0 tys. zł wydano 68,8 tys. zł, „Wolontariat” - z planowanych 65,0 tys. zł wydano 4,1 tys. zł). Przekroczone natomiast planowane koszty na „Darowizny celowe” 1 062,6 tys. zł³⁵

³⁰ Wpływ na taką różnicę miało wykazanie w wykonaniu dla tego obszaru darowizny dla Stacji Muzeum w wysokości 8 201,8 tys. zł. Koszty pozostałych darowizn 1 552,5 tys. zł przekraczały planowane koszty tego obszaru o 193,1%.

³¹ Uchwała nr 89 z 21 maja 2020 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Fundacji Grupy PKP za 2019 r. Fundacja zgodnie z planem na 2019 r. posiadała środki na rachunku bankowym w wysokości 4 896,3 tys. zł.

³² Wg. wykazanej w planie działań tabeli „plan działań własnych i budżet w 2020” i w sprawozdaniu z działalności tabeli „struktura kosztów w 2020 r.”.

³³ Uchwała nr 103 z 15 marca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Fundacji Grupy PKP za 2020 r. Fundacja zgodnie z planem na 2020 r. posiadała na początku roku środki na rachunku bankowym w wysokości 1 217,7 tys. zł.

³⁴ Wg. wykazanej w planie działań tabeli „koszty w roku w 2021”, danych finansowych zamieszczonych w opisie poszczególnych projektów i w sprawozdaniu z działalności tabeli „struktura kosztów w 2021 r.”

³⁵ W planie na 2021 r. wskazano łączne koszty darowizn oraz zadania „Projekty na dworcach” – stworzenia kąciaka zabaw dla najmłodszych na Dworcu Centralnym w Warszawie. W sprawozdaniu te zadania wykazano osobno: „Darowizny” 1 551,1 tys. zł i „Projekty na dworcach” 3,1 tys. zł.

(o 28,1% więcej w stosunku do planowanych kosztów w wysokości 1 000,0 tys. zł). Ponadto poniesiono nieplanowane koszty związane ze „Wsparciem służb – granica wschodnia” w wysokości 183,4 tys. zł. Koszty administracyjne 943,5 tys. zł nie przekroczyły planu (995,0 tys. zł).

Łączne przychody fundacji w 2021 r. 2 815,1 tys. zł były wystarczające do pokrycia zrealizowanych wydatków/kosztów. Nadwyżka zgodnie z Uchwałą Rady Fundacji³⁶ została przeznaczona na realizację celów statutowych Fundacji.

(akta kontroli, Tom I str. 208-350)

Mimo przekraczania planowanych wydatków/kosztów działalności, Zarząd Fundacji jedynie w 2018 r. przedstawił Radzie Fundacji wniosek o zwiększenie kosztów działalności o kwotę łączną 300,0 tys. zł), ale wg sprawozdania za ten rok wydatki na działalność Fundacji zostały zwiększone łącznie o 2 956,7 tys. zł.

(akta kontroli, Tom I, str. 470-471)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że zwiększenia wykonania planu wynikają z darowizn celowych otrzymywanych przez Fundację w ciągu roku i niemożliwych do przewidzenia na etapie przygotowania planu. Prezes Fundacji wyjaśniła, że nie było praktyki zmiany planów rzeczowych. W kwestii braku mierników/wskaźników przy planowanych działaniach, wyjaśniła, że działania Fundacji opierają się na m.in. na pracy wolontariuszy, co oznacza, że rezultat pracy, zależy od ich zaangażowania i nie jest na 100 procent pewny. Szczegółowe informacje o planowanych działaniach (liczbie organizowanych warsztatów, szkoleń, szacowanej liczbie uczestników) nie były przedstawiane Radzie Fundacji, która nie zgłaszała uwag w tym zakresie. Informacje takie pozostawały na poziomie Zarządu Fundacji i pracowników Fundacji.

Brak realizacji niektórych projektów wskazanych w planach wynikał z wycofania się partnera projektu lub z powodu zmiany priorytetów. W latach 2020-2021 nie wszystkie projekty weszły do realizacji, z powodu pandemii wirusa SARS-Cov2 i związanymi z nią ograniczeniami dotyczącymi zgromadzeń.

Prezes Zarządu wyjaśniła, ponadto, że plan jest przyjętym dokumentem na początek roku i nie ma praktyki jego modyfikowania w ciągu roku. Plany to lista zamierzeń Fundacji, a w ciągu roku pojawiają się różne zmienne wpływające na modyfikację planu, który kompetentny zarządzający modyfikuje, raportując ewentualne modyfikacje w porównaniu do planu. Rozliczenie następuje w sprawozdaniu na koniec roku. Działania Fundacji były omawiane na posiedzeniach Rady Fundacji.

(akta kontroli Tom II str. 375-378, 428-434)

Odnosząc się do wyjaśnień Prezesa Zarządu należy zauważyć, że zgodnie z § 8 Statutu, Fundacja działa zgodnie z planem finansowym obejmującym rok kalendarzowy. Plan finansowy określa wpływy i wydatki Fundacji w danym roku kalendarzowym oraz uwzględnia działania realizowane długofalowo. Brzmienie przywołanego przepisu Statutu świadczy jednoznacznie o znaczeniu planu finansowego dla Fundatora, który uznaje go za bardzo istotny dokument w działalności ustanowionej przez niego Fundacji, stąd też zasadnym jest by był on w miarę potrzeb aktualizowany.

(akta kontroli, Tom I, str. 46)

Przedstawione do kontroli sprawozdania z działalności nie umożliwiały porównania czy realizowano projekty zgodnie z planem. Porównanie możliwe było jedynie na poziomie niektórych obszarów i tylko pod względem finansowym. Tabele dotyczące zrealizowanych wydatków/kosztów nie były tożsame, co do układu danych z tabelami z planów, ponadto w roku 2019 niektóre z zadań zaplanowanych

³⁶ Uchwała nr 103 z 15 marca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Fundacji Grupy PKP za 2020 r. Fundacja zgodnie z planem na 2020 r. posiadała na początku roku środki na rachunku bankowym w wysokości 1 249,3 tys. zł.

do realizacji w konkretnych obszarach w sprawozdaniu opisano w innych obszarach³⁷, co dodatkowo uniemożliwia porównanie wykonania planu.

W ocenie NIK przyjęty przez Zarząd i zatwierdzony przez Radę Fundacji, zgodnie z zapisami statutu Fundacji, plan działania i budżet Fundacji na dany rok, stanowił podstawę jego działania w danym roku. Realizacja jakichkolwiek innych działań i wyższych wydatków niż wynikające z planu powinna być zatem poprzedzona zmianą tego dokumentu.

(akta kontroli, Tom I, str. 158-231)

Przewodniczący Rady Fundacji – Prezes PKP S.A. wyjaśnił, że na etapie przygotowywania planów i ich realizacji nie przedstawiano szczegółowych danych dotyczących kosztów projektów, Zarząd w razie potrzeby referował o kosztach na posiedzeniach Rady. O zrealizowanych działaniach Zarząd informował w trakcie posiedzeń Rady oraz w rocznych sprawozdaniach. Zmiany planów dotyczyły głównie realizacji darowizn celowych. Darowizny powyżej 50 tys. zł przekazywane były na podstawie uchwały Rady. Specyfika działania Fundacji polega na częstych zmianach planu, dlatego też nieproduktywnym byłoby wielokrotne modyfikowanie planu w ciągu roku. W ocenie Rady sposób prezentacji kosztów w sprawozdaniach i wnioskach do Rady, na poziomie ogólnym, był wystarczający do oceny prawidłowości wykorzystania majątku i środków finansowych.

(akta kontroli, Tom I, str. 481-491)

2.2 W latach 2017-2021 Fundacja zrealizowała łącznie 50 projektów, na których realizację wydatkowano ogółem 2 638,6 tys. zł, w tym w 2017 r. - 12 projektów na kwotę 917,2 tys. zł; 2018 r. – 7 projektów na kwotę 795,2 tys. zł; 2019 r. – 10 projektów na kwotę 599,9 tys. zł; 2020 r. – 10 projektów na kwotę 224,6 tys. zł oraz 2021 r. – 11 projektów na kwotę 101,7 tys. zł.

(akta kontroli, Tom I, str. 426-430)

Do badania procesu planowania i realizacji projektów, wybrano sześć projektów³⁸ wskazanych w planach działalności Fundacji. Jeden z projektów pn. „Wielkie drobne”³⁹ (obszar wolontariat) nie został zrealizowany z powodu, jak wyjaśniła Prezes Zarządu, niedostosowania systemu płacowego w PKP S.A. do przeprowadzania dobrowolnych odpisów z wynagrodzeń pracowników. Pomimo rezygnacji z realizacji ww. projektu, Zarząd Fundacji nie dokonał zmiany planu działalności oraz nie odniósł się o powodach braku realizacji w sprawozdaniu z działalności Fundacji za 2017 r.

Prezes Zarządu wyjaśniła, że w sprawozdaniu przedstawiono projekty zrealizowane.

(akta kontroli, Tom I, str. 431-432, 529; Tom II, str. 17)

Analiza dokumentacji pięciu, realizowanych przez Fundację w latach 2017-2021 projektów⁴⁰ wykazała, że:

- w przypadku czterech projektów⁴¹ - ich rozpoczęcie nie było poprzedzone opracowaniem biznesplanu lub innego dokumentu określającego w sposób kompleksowy cele projektu, sposoby realizacji, harmonogram, budżet projektu, zakładane efekty (rezultaty), sposoby monitoringu i oceny rezultatów, osoby

³⁷ Np. w obszarze „Bezpieczna Kolej” zaplanowano projekt „Bezpieczna Szkoła” - w sprawozdaniu opisano go w obszarze „Edukacja” a zaplanowany w obszarze „Tradycja kolejowa” projekt „Kolejowe perły architektury” opisano w sprawozdaniu w obszarze „Edukacja”.

³⁸ Tj. Kampania społeczna Bezpieczny przejazd „Szlaban na ryzyko!” (realizacja w 2017 r.); „Wielkie drobne” (zaplanowane do realizacji w 2017 r.); „Railway Talents” (realizacja w 2018 r.); „Spotkania edukacyjne” (realizacja w 2019 r.); „Widzialni. Pełnosprawni.pl” (realizacja w 2019 r.) oraz „Kolejarze zaangażowani społecznie - wolontariat pracowniczy (realizacja w 2020 r.).

³⁹ Tj. program dobrowolnych odpisów od wynagrodzeń pracowników spółek Grupy PKP na rzecz realizowanych przez Fundację projektów.

⁴⁰ Tj. Kampania społeczna Bezpieczny przejazd „Szlaban na ryzyko!” (edycja 2017 r.); „Wielkie drobne” (edycja 2017 r.); „Railway Talents” (edycja 2018 r.); „Spotkania edukacyjne” (edycja 2019 r.); „Widzialni. Pełnosprawni” (edycja 2019 r.) oraz „Kolejarze zaangażowani społecznie - wolontariat pracowniczy (edycja 2020 r.)

⁴¹ Tj. Bezpieczny przejazd „Szlaban na ryzyko!”, „Railway Talents”, „Spotkania edukacyjne” oraz „Kolejarze zaangażowani społecznie - wolontariat pracowniczy.

odpowiedzialne za realizację. Głównym źródłem informacji dotyczących planowania i zrealizowania projektów był plan działalności Fundacji oraz sprawozdanie z działalności Fundacji w danym roku. Jednak dane zawarte w tych dokumentach były ogólne i nie zawierały wyznaczników osiągnięcia zaplanowanych celów, co nie pozwala na dokonanie oceny realizacji projektu zgodnie z planem;

- w przypadku projektu pn. „Widzialni.Pełnosprawni.pl” choć dokonano opisu projektu (w tym m.in. etapy realizacji projektu wraz z planowanymi terminami, poszczególne zadania oraz szczegółowy budżet projektu)⁴², jednak zakres danych w nim ujętych wraz z dokumentacją przekazaną do kontroli (tj. umowa ze zleceniobiorcą, protokoły zdawczo-odbiorcze, faktury) oraz opisem projektu w sprawozdaniu z działalności Fundacji za 2019 r. nie pozwalają na dokonanie oceny stopnia realizacji tego projektu;
- dla czterech projektów⁴³ w planie działalności Fundacji na poszczególne rok określono budżety na realizację każdego z nich. Dla piątego projektu pn. Kampania społeczna Bezpieczny przejazd „Szlaban na ryzyko!” w planie działań Fundacji na 2017 r. przedstawiono jedynie ogólny budżet na realizację wszystkich (sześciu) projektów zaplanowanych dla obszaru Bezpieczna Kolej⁴⁴, w ramach którego realizowano badany projekt;
- w przypadku projektu „Kolejarze zaangażowani społecznie - wolontariat pracowniczy⁴⁵” (2020 r.), środki zaplanowane na realizację projektu polegającego na zachęceniu pracowników Grupy PKP do zaangażowania się w pomoc Polakom na Wschodzie (w wysokości 55,0 tys. zł) przekazano na zakup artykułów spożywczych (mleko w proszku) dla dzieci z Syrii⁴⁶. W sprawozdaniu z działalności Fundacji w 2020 r. nie wykazano powyższej zmiany oraz dokonanego zakupu. Z oświadczenia Prezes Fundacji wynika, że środki zaplanowane na badany projekt zostały przekazane na inny cel, z uwagi na warunki związane z pandemią COVID-19 i obostrzenia sanitarne, dlatego w związku z troską o ewentualne zdrowie uczestników projektu, zdecydowano nie realizować wydarzeń o charakterze zgromadzeniowym;
- na realizację pięciu badanych projektów Fundacja wydatkowała środki w łącznej wysokości 517,3 tys. zł;
- w ramach realizacji trzech projektów, Fundacja wydatkowała środki z przekroczeniem zaplanowanych budżetów. Na realizację projektu „Railway Talents” zaplanowano w 2018 r. - 50,0 tys. zł, jednak zgodnie z ewidencją księgową prowadzoną dla projektu, Fundacja wydatkowała środki w wysokości 54,6 tys. zł; na realizację projektu „Kolejarze zaangażowani społecznie - wolontariat pracowniczy” zaplanowano w 2020 r. – 55 tys. zł, a wydatkowano w ramach projektu środki na inny cel (tj. zakup mleka w proszku dla dzieci z Syrii) w kwocie 100,3 tys. zł; na realizację projektu „Widzialni.Pełnosprawni.pl” zaplanowano 350,0 tys. zł, a wydatkowano 350,4 zł;
- środki, z których sfinansowano realizację pięciu badanych projektów pochodziły z darowizny od Fundatora na poszczególne rok na realizację celów statutowych. W przypadku projektu „Bezpieczny przejazd – Szlaban na ryzyko!” źródłem

⁴² Opis projektu zamieszczono we wniosku Zarządu Fundacji do Rady Fundacji (z 28 listopada 2018 r.) o wyrażenie zgody na zaciąganie przez Zarząd Fundacji zobowiązania w łącznej kwocie nieprzekraczającej 350,0 tys. zł na kontynuację projektu „Widzialni. Pełnosprawni.pl”.

⁴³ W tym dla projektu „Railway Talents” zaplanowano środki w wysokości 50,0 tys. zł, dla projektu „Spotkania edukacyjne” – 30,0 tys. zł, dla projektu „Widzialni. Pełnosprawni.pl” – 350,0 tys. zł oraz dla projektu „Kolejarze zaangażowani społecznie - wolontariat pracowniczy” – 55,0 tys. zł.

⁴⁴ Na realizację sześciu projektów w ramach obszaru Bezpieczna Kolej zaplanowano środki w kwocie 700,0 tys. zł.

⁴⁵ Projekt polegający na zaangażowaniu pracowników spółek Grupy PKP w podejmowanie działalności charytatywnej.

⁴⁶ Działania zakładały udzielenie pomocy 2 tys. rodzinom z dziećmi z objętej konfliktem zbrojnym Syrii, poprzez zakup artykułów spożywczych i ich transport na teren Syrii. Dystrybucja towarów nadzorowana przez wolontariuszy Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie.

finansowania stanowił również barter z podmiotem współpracującym przy realizacji projektu. W grudniu 2016 r. oraz lipcu 2017 r. Fundacja zawarła z PKP PLK S.A. dwie umowy współpracy⁴⁷, na podstawie, których w 2018 r. wzajemne wierzycelności w łącznej wysokości 1,8 tys. zł uległy wzajemnemu potrąceniu;

- w przypadku dwóch projektów, Rada Fundacji wyraziła zgodę na zaciąganie przez Fundację zobowiązań w łącznej kwocie nieprzekraczającej 350,0 tys. zł na kontynuację kampanii „Widzialni.Pelnosprawni.pl”⁴⁸ oraz w łącznej kwocie nieprzekraczającej 110,0 tys. zł na zakup artykułów spożywczych dla dzieci z Syrii⁴⁹. W pozostałych projektach wydatkowane środki nie przekraczały jednostkowej kwoty 50,0 tys. zł wymagającej zgody Rady Fundacji (§ 17 pkt 11 Statutu Fundacji);
- dla każdego realizowanego projektu, Fundacja prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową;
- do realizacji badanych projektów nie zatrudniono dodatkowych pracowników; Według oświadczenia Prezes Fundacji monitorowanie realizacji projektów odbywało się na bieżąco na cotygodniowych spotkaniach roboczych zespołu.

(akta kontroli, Tom I, str. 529-550; Tom II, str. 1-183)

2.3. Na działalność charytatywną, niezwiązaną z realizowanymi programami Fundacja poniosła wydatki w wysokości 21 307,3 tys. zł, w tym w 2017 r. zawarła 121 umów darowizn o wartości 911,6 tys. zł, w 2018 r. zawarła 140 darowizn o wartości 3 772,2 tys. zł, w 2019 r. zawarła 140 darowizn o wartości 9 742,1 tys. zł, w 2020 r. zawarła 106 darowizn o wartości 5 353,2 tys. zł, w 2021 r. zawarła 118 darowizn o wartości 1 528,2 tys. zł. Najwyższe darowizny w okresie objętym kontrolą Fundacja przekazała Stacji Muzeum, łącznie 10 479,9 tys. zł na podstawie pięciu umów (jednej z 2018 r., trzech z 2019 r. i jednej z 2021 r.). Zasady udzielania darowizn osobom fizycznym lub osobom prawnym zostały przedstawione na stronie internetowej Fundacji⁵⁰. Określono w nich wzór wniosku o darowiznę zasady przyznawania, m.in. złożenie wniosku, zgodność celu darowizny z priorytetami działań społecznych i statutem Fundacji, obowiązek wykorzystania darowizny zgodnie z celem i rozliczenia otrzymanych środków, obowiązek informowania o braku możliwości realizacji celu oraz, że darowizny udzielane są na odstawie umowy. Cel działania wnioskodawcy, zakres działania, wnioskowana kwota, termin, miejsce realizacji, budżet, kosztorys oraz beneficjenci wskazywane miały być we wniosku o darowiznę.

W wyniku kontroli dokumentacji trzech wybranych darowizn udzielonych przez Fundację⁵¹ w latach 2017-2021, Stacji Muzeum⁵² w kwocie łącznej 8 201,8 tys. zł stwierdzono, że zostały one udzielone w ramach przewidzianego w planach działalności wspierania Stacji Muzeum w obszarze historii i tradycji kolejnictwa, tj. zgodnie z celami działalności zapisanymi w statucie Fundacji. W umowach określano cel i przeznaczenie środków, a także zabezpieczano ich realizację poprzez zobowiązanie obdarowanego do przedstawienia rozliczenia otrzymanych darowizn

⁴⁷ Umowa dotyczyła realizacji działań promocyjno-reklamowych w ramach współpracy przy realizacji projektu.

⁴⁸ W przypadku projektu „Widzialni.Pelnosprawni.pl” w uchwale nr 67 z dnia 6 grudnia 2018 r.

⁴⁹ W przypadku projektu „Kolejarze zaangażowani społecznie – wolontariat pracowniczy” w uchwale nr 98 przyjętej w trybie obiegowym (brak daty).

⁵⁰ <https://www.pkp.pl/pl/pliki-do-pobrania>

⁵¹ Umowy do badania wybrane w sposób celowy wg wartości udzielonej darowizny: z 26 marca 2019 r. nr FGPKP080/01/2019/DA o wartości 3 634,6 tys. zł na renowację zabytkowego taboru Stacji Muzeum, z 3 lipca 2019 r., nr FGPKP/80/06/2019/DA/R o wartości 2 270,5 tys. zł przeznaczona na działalność statutową Stacji Muzeum, z 12 grudnia 2019 r., nr FGPKP/151/10/2019/DA/R o wartości 2 296, 6 tys. zł na działalność statutową Stacji Muzeum.

⁵² Stacja Muzeum - samorządowa instytucja kultury, wpisana do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Utworzona wspólnie przez Samorząd Województwa Mazowieckiego oraz Polskie Koleje Państwowe S.A. na podstawie warunkowej umowy z dnia 8 maja 2015 r. oraz aneksu nr 1 do warunkowej umowy o utworzeniu i prowadzeniu samorządowej instytucji kultury pod nazwą „Stacja Muzeum” zawartej w trybie art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej pomiędzy Województwem Mazowieckim a Polskimi Kolejami Państwowymi S.A. Stacja Muzeum przejęła od Samorządu Województwa Mazowieckiego zbiory po zlikwidowanym Muzeum Kolejnictwa w Warszawie.

wg. wzoru określonego przez Fundację; dokonania zwrotu przekazanych środków w określonych w umowach sytuacjach, m.in. w przypadku wykorzystania środków niezgodne z przeznaczeniem, bądź nierozliczenia darowizny w terminie określonym w umowie. Fundacja zastrzegła sobie możliwość przeprowadzenia kontroli sposobu ich realizacji oraz wydatkowania przekazanych środków.

Z powyższych darowizn, jedna (umowa z 3 lipca 2019 r.) została rozliczona w sposób przewidziany w umowie i w pierwotnym umownym terminie. Termin rozliczenia pozostałych dwóch darowizn został zmieniony⁵³. Środki z umowy z 26 marca 2019 r. zostały ostatecznie rozliczone w 2021 r. w terminach określonych w aneksach do umowy. Środki z umowy z 5 grudnia 2019 r. zostały rozliczone częściowo w 2021 r. (1 375,2 tys. zł tj. 59,9% z przekazanej darowizny 2 296,6 tys. zł) zgodnie ze zmienioną umową. Do rozliczenia - do 15 lutego 2023 r. - pozostała kwota 921,4 tys. zł.

(akta kontroli, Tom I str. 433-466, Tom II, str. 262-368)

Przekazywanie darowizn dla Stacji Muzeum związane było z realizacją przez Fundatora (PKP S.A.) obowiązków dotyczących przekazywania Stacji Muzeum środków finansowych, na podstawie umowy warunkowej z 5 maja 2015 r. zwartej pomiędzy PKP S.A. a Województwem Mazowieckim. W badanej próbie, Fundator trzykrotnie⁵⁴ zawierał umowy z Fundacją na przekazanie środków dla Stacji Muzeum. Fundacja w dwóch przypadkach zawarła niezwłocznie umowy ze stacją Muzeum, tj. dla umowy PKP S.A. z 27 czerwca 2019 r. w dniu 3 lipca 2019 r., dla umowy z 30 października 2019 r. w dniu 5 grudnia 2019 r. Środki z ww. Umów wypłacono Stacji Muzeum w dniach 17 lipca 2019 r. i 10 grudnia 2019 r.

W przypadku trzeciej z badanych umów z PKP S.A., z 9 maja 2018 r., Fundacja umowę ze Stacją Muzeum zawarła dopiero 26 marca 2019 r, tj. po przeszło 10 miesiącach od zawarcia umowy z PKP S.A. i przekazaniu środków przeznaczonych dla Stacji Muzeum⁵⁵. Środki finansowe Fundacja przekazała w dniu 3 kwietnia 2019 r.

(akta kontroli, Tom II str. 263, 308, 340, 465-489)

Z informacji przekazanej przez p.o. Dyrektora Stacji Muzeum wynika, że Fundacja przekazała projekt umowy do Stacji Muzeum już 16 maja 2018 r.⁵⁶ Do zawarcia umowy nie doszło z uwagi na kwestionowanie przez Stację Muzeum celu darowizny, tj. jedynie renowacji zabytkowego taboru. W ocenie Dyrekcji Muzeum, PKP S.A. zobowiązana była do przekazywania darowizny także na bieżące funkcjonowanie stacji Muzeum. Umowę ostatecznie zawarto 26 marca 2019 r. po zmianie zapisu o przeznaczeniu środków w umowie zawartej pomiędzy PKP S.A. a Fundacją, w dniu 31 stycznia 2019 r.

(akta kontroli, Tom II, str. 446-464)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że Fundacja na bieżąco otrzymywała informacje od Stacji Muzeum o wykorzystaniu przekazanych środków (telefonicznie lub w trakcie spotkań). Zmiany terminów rozliczeń przekazanych darowizn wynikały z długotrwałych procedur przetargowych, ustaleń z konserwatorem zabytków oraz z opóźniającej prace epidemii Covid-19. Prezes wyjaśniła, również, że Zarząd Fundacji był w stałym kontakcie roboczym z PKP S.A. w sprawie zawarcia umowy darowizny w 2018 r. Nie występowano o zgodę Zarządu PKP S.A. o pozostawienie środków dla Stacji Muzeum na rachunku Fundacji z uwagi na założenie, że umowa

⁵³ W umowie z 26 marca 2019 r. termin rozliczenia środków zmieniano dwukrotnie, w umowie z 5 grudnia 2019 r. trzykrotnie.

⁵⁴ Umowa z 9 maja 2018 r. nr KOS04.022.IM.37587.2017 na kwotę 4 184,6 tys. zł, w tym 550,0 tys. zł dla Fundacji na działalność społecznie użyteczną oraz 3 634,6 tys. zł na rzecz Stacji Muzeum; umowa z 27 czerwca 2019 r. nr KSR03.022.IM.18792.2018 darowizna na kwotę 2 270,5 tys. zł dla Stacji Muzeum; umowa z 30 października 2019 r. nr KSR03.022.IM.35753.2019 darowizna na kwotę 2 296,6 tys. zł dla Stacji Muzeum.

⁵⁵ Przekazanych na konto Fundacji 14 maja 2018 r.

⁵⁶ Kolejne pismo w sprawie zawarcia umowy Fundacja wysłała 11 czerwca 2018 r.

zostanie zawarta bez zbędnej zwłoki i środki zostaną przekazane. Odsetki, od przechowywanej na rachunku Fundacji kwoty, wyniosły 33,1 tys. zł i zostały wykorzystane na działalność statutową Fundacji.

(akta kontroli, Tom II, str. 407-421)

2.4. W okresie objętym kontrolą, Fundacja sporządzała sprawozdania ze swojej działalności za lata 2017 – 2021 i zgodnie z art. 23 ust. 6 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zamieściła zatwierdzone sprawozdania finansowe i sprawozdania merytoryczne ze swojej działalności na stronie podmiotowej Narodowego Instytutu Wolności w Biuletynie Informacji Publicznej.

Sprawozdania finansowe oraz sprawozdania z działalności Fundacji w latach 2017 – 2021 były zatwierdzane przez Radę Fundacji.

(akta kontroli, Tom I, str. 208-209, 232-233, 274-275, 311-312, 329-330, 479-480)

3. Prowadzenie gospodarki finansowej

3.1. Zgodnie ze sprawozdaniami finansowymi w okresie objętym kontrolą Fundacja osiągnęła następujące przychody: w 2017 r. – 2 027,3 tys. zł; w 2018 r. – 8 776,7 tys. zł; w 2019 r. – 7 784,1 tys. zł; w 2020 r. – 7 622,1 tys. zł oraz w 2021 r. – 2 815,1 tys. zł. Struktura przychodów Fundacji obejmowała:

- przychody ze źródeł prywatnych: w 2017 r. – 1 923,8 tys. zł, w 2018 r. – 8 705,6 tys. zł, w 2019 r. – 7 728,8 tys. zł, w 2020 r. – 7 482,2 tys. zł i w 2021 r. – 2 768,5 tys. zł. Głównym źródłem tych przychodów były darowizny pieniężne przekazane przez Fundatora, w łącznej wysokości 21 332,5 tys. zł. W poszczególnych latach wysokość uzyskanych przychodów w tym zakresie (oraz ich udział w przychodach ogółem) kształtowały się następująco: 2017 r. – 1 500,0 tys. zł (74,0%); 2018 r. – 7 960,1 tys. zł (90,7%); 2019 r. – 6 447,2 tys. zł (82,8%); 2020 r. – 3 705,2 tys. zł (48,6%); 2021 r. – 1 720,0 tys. zł (61,1%);
- inne źródła: w 2017 r. – 103,5 tys. zł; w 2018 r. – 62,1 tys. zł; w 2019 r. – 39,3 tys. zł; w 2020 r. – 84,4 tys. zł i w 2021 r. – 27,8 tys. zł;
- przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych: (w 2017 r. – 0 zł⁵⁷; w 2018 r. – 9,1 tys. zł; w 2019 r. – 16,0 tys. zł; w 2020 r. – 57,4 tys. zł; 2021 r. – 46,6 tys. zł).

Fundacja nie prowadziła działalności gospodarczej i nie uzyskiwała przychodów ze źródeł publicznych, sprzedaży majątku, spadków i zapisów.

(akta kontroli, Tom I, str. 351-417, 419-421)

W latach 2017-2021 Fundacja otrzymała darowizny rzeczowe o łącznej wartości 153,7 tys. zł, w tym: w 2017 r. – 6,5 tys. zł, w 2018 r. – 68,0 tys. zł i w 2020 r. – 79,2 tys. zł. Darowizny rzeczowe o najwyższej wartości stanowiły:

- meble biurowe (o wartości 55,6 tys. zł) przekazane przez PKP TELKOL Sp. z o.o. w 2018 r.,
- zestawy komputerowe – 150 sztuk (o wartości 72,0 tys. zł) przekazane przez PKP Energetyka S.A. w 2020 r.⁵⁸

(akta kontroli, Tom I, str. 468)

Badanie szczegółowe dwóch darowizn przekazanych przez Fundatora PKP S.A.⁵⁹ wykazało, że Fundacja po przyjęciu planu finansowego na dany rok występowała z wnioskiem do Zarządu PKP S.A. o przekazanie Fundacji darowizny na działalność statutową, zgodnie z przyjętym planem działania. Darowizny przekazane zostały na podstawie zawartych umów z dnia 14 lipca 2017 r. i 12 czerwca 2019 r.

⁵⁷ Status organizacji pożytku publicznego Fundacja uzyskała 23 marca 2017 r.

⁵⁸ W okresie objętym kontrolą Fundator przekazał Fundacji darowizny rzeczowe (sprzęt sportowo- rekreacyjny i biurowy) o wartości ogółem 4,4 tys. zł, w tym w 2017 r. – 3,5 tys. zł; w 2018 – 0,9 tys. zł; w 2019 – 0 zł; w 2020 r. – 0 zł; w 2021 r. – 0 zł).

⁵⁹ 1 500,0 tys. zł w 2017 r. i 1 500,0 tys. zł w 2019 r.

na działania statutowe Fundacji. Fundacja zobowiązana była do rozliczenia przekazanej dotacji do 15 marca kolejnego roku oraz złożenia oświadczenia o sposobie wykonania umowy. W obu przypadkach Fundacji wykonała ww. obowiązki.

(akta kontroli, Tom I, str. 492-510)

3.2. W latach 2017-2021 koszty organizacji, zgodnie ze sprawozdaniami finansowym⁶⁰, wynosiły: w 2017 r. – 2 690,5 tys. zł; w 2018 r. – 5 156,8 tys. zł; w 2019 r. – 11 546,6 tys. zł; w 2020 r. – 7 591,5 tys. zł oraz w 2021 r. – 2 780,6 tys. zł, z tego:

- koszty realizacji zadań statutowych (oraz ich udział w kosztach ogółem) wynosiły: w 2017 r. – 2 402,6 tys. zł (89,3%); w 2018 r. – 4 741,8 tys. zł (92,0%); w 2019 r. – 10 978,6 tys. zł (95,1%); w 2020 r. – 6 822,7 tys. zł (89,9%) oraz w 2021 r. – 1 836,3 tys. zł (66,0%);
- koszty administracyjne (oraz ich udział w kosztach ogółem) wynosiły: 2017 r. – 286,6 tys. zł (10,7%); 2018 r. – 414,9 tys. zł (8,1%); 2019 r. – 565,1 tys. zł (4,9%); 2020 r. – 765,1 tys. zł (10,1%); 2021 r. – 933,5,7 tys. zł (33,9%);
- pozostałe koszty (oraz ich udział w kosztach ogółem) wynosiły: 2017 r. – 1,1 tys. zł (0,04%); 2018 r. – 0 zł; 2019 r. – 2,8 tys. zł (0,02%); 2020 r. – 3,7 tys. zł (0,05%); 2021 r. – 0,7 tys. zł (0,03%).

(akta kontroli, Tom I, str. 215, 268, 306, 324, 346, 423)

W strukturze kosztów administracyjnych największe pozycje stanowiły:

- koszty wynagrodzeń: 2017 r. – 151,0 tys. zł (52,3% kosztów administracyjnych), 2018 r. – 219,5 tys. zł (52,9%), 2019 r. 288,5 tys. zł (51,1%), 2020 r. 413,4 tys. zł (54%), 2020 r. 535,9 tys. zł (56,8%);
- koszty usług obcych: 2017 r. – 96,6 tys. zł (33,7% kosztów administracyjnych), 2018 r. – 107,2 tys. zł (25,8%), 2019 r. – 169,7 tys. zł (30,0%), 2020 r. – 206,9 tys. zł (27,0%), 2020 r. – 212,5 tys. zł (22,5%).

(akta kontroli, Tom I, str. 423)

Przeciętne zatrudnienie w Fundacji w przeliczeniu na pełne etaty wzrastało, do roku 2020 i wynosiło: 2,8 w 2017 r. (5 osób); 3,83 w 2018 r. (4 osoby); 6,5 w 2019 r. (8 osób); 6,75 w 2020 r. (9 osób). W 2021 r. średnie zatrudnienie spadło do 5,67 osoby/etat (6 osób). Dodatkowo usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej świadczyło w kolejnych latach odpowiednio: 12, 17, 13, 9 i 6 osób. Żadna z zatrudnionych na etacie w Fundacji z osób nie świadczyła dodatkowych usług na podstawie umowy cywilnoprawnej.

(akta kontroli, Tom I, str. 469)

3.3 Zgodnie ze statutem Fundacji, o wynagrodzeniu Zarządu decyduje Rada Fundacji. W okresie objętym kontrolą Rada Fundacji przyznała wynagrodzenie dla Prezesa Zarządu uchwałą nr 86 z 4 grudnia 2019 r. Wynagrodzenie wypłacano od 1 stycznia 2020 r. w wysokości zgodnej w uchwałą Rady Fundacji⁶¹.

(akta kontroli, Tom II, str. 242-252)

3.4 W Fundacji nie wprowadzono wewnętrznych uregulowań dotyczących dokonywania zamówień na dostawy i usługi.

Analiza dokumentacji pięciu projektów realizowanych przez Fundację w latach 2017-2021 objętych badaniem wykazała, że w ramach realizacji dwóch projektów⁶² Fundacja wyłoniła wykonawcę w drodze wyboru najkorzystniejszej oferty (zapytanie ofertowe lub mailowa prośba o przygotowanie ofert/wyceny i negocjacji) na realizację zadań z zakresu organizacji konkursu fotograficznego i wystawy (oferta o najwyższej

⁶⁰ Wskazane również w tabeli nr 1.

⁶¹ Badanie na próbie wynagrodzenia za miesiące: październik i grudzień 2020 r. oraz styczeń i sierpień 2021 r.

⁶² Tj. projekt „Widzialni.Pelnospawni.pl” oraz „Spotkania edukacyjne”.

wartości 350,0 tys. zł)⁶³, demontażu i transportu wystawy (0,4 tys. zł) oraz zakupu materiałów edukacyjnych dla dzieci (2,6 tys. zł)⁶⁴. W ramach realizacji pozostałych trzech badanych projektów⁶⁵ Fundacja nie zlecała zewnętrznym podmiotom przewidzianych do wykonania zadań lub w jednym przypadku zleciła je (zakup mleka w proszku o wartości 100,0 tys. zł) bez przeprowadzenia postępowania ofertowego⁶⁶.
(akta kontroli, Tom I, str. 23; Tom II, str. 151-162)

W jednej zawartej umowie na organizację konkursu fotograficznego oraz wystawy zabezpieczono interes Fundacji stosując karę umowną za opóźnienie (tj. 0,3% całkowitego wynagrodzenia brutto za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia lub rozwiązanie umowy 10% całkowitego wynagrodzenia brutto).
(akta kontroli, Tom II str. 151-162)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Wnioski

Z uwagi na fakt, iż nie stwierdzono nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, listopada 2022 r.

Dyrektor

Kontrolerzy

Rafał Sowa

Główny specjalista kontroli państwowej

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Warszawie

p.o. Dyrektor

Michał Musioł

/-/

.....
podpis

Bartosz Pomykała

Główny specjalista kontroli państwowej

/-/

.....
podpis

⁶³ Tj. projekt „Widzialni. Pełnosprawni.pl”. Fundacja przeprowadziła postępowanie zakupowe dwukrotnie z uwagi na brak pozytywnej weryfikacji Biura Bezpieczeństwa w PKP S.A. oferenta wyłonionego w pierwszym postępowaniu.

⁶⁴ Tj. projekt „Spotkania edukacyjne”.

⁶⁵ Tj. projekt „Railway Talents”, „Kolejarze zaangażowani społecznie - wolontariat pracowniczy” oraz „Bezpieczny przejazd – Szlaban na ryzyko!”.

⁶⁶ Projekt „Kolejarze zaangażowani społecznie- wolontariat pracowniczy”.

Na podstawie art. 35c ust. 1-2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623) w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej poprzez:

- 1) zastąpienie na str. 1 (tytułowej) w adresie siedziby jednostki kontrolowanej kodu pocztowego 09-973, prawidłowym kodem pocztowym: 02-353;
- 2) zastąpienie na str. 2 w pkt 1 w adresie siedziby jednostki kontrolowanej kodu pocztowego 09-973, prawidłowym kodem pocztowym: 02-353.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

/-/

22. 12. 2022 r.

.....
p.o. Dyrektor
Michał Musioł